

Midura, Franciszek

Michał Czajnik 1922-1981

Muzealnictwo 26 27, 134-135

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MICHAŁ CZAJNIK 1922 — 1981

W dniu 8 marca 1981 r. zmarł nieoczekiwanie w wieku niespełna 60 lat dr inż. Michał Czajnik, główny specjalista Zjednoczonych Zespołów Gospodarczych do spraw mykologii i konserwacji drewna. Wybitny muzeolog i konserwator zabytków, członek Komisji Opieki nad Zabytkami Zarządu Głównego PTTK, członek Zarządu Stowarzyszenia PAX.

Ta nagła śmierć jest nie tylko tragedią osobistą najbliższej rodziny, ale wielkim wstrząsem dla wszystkich, którzy Go znali, lub kiedykolwiek się z Nim zetknęli. Był człowiekiem o ogromnie rzadko spotykanych dziś przymiotach: niezwyklej kulturze, wielkiej skromności, nadzwyczajnej uczciwości. Był najwierniejszym przyjacielem, w każdej chwili zdolny do największych poświęceń.

Nie było dnia, żeby nie udzielał rady i pomocy innym. Wszystkich ujmował swą dobrocią, toteż lgnęli do niego bliżsi i dalsi znajomi. Wiadomo było, że nikomu nie odmówi pomocy, że odłoży wszystkie swoje najpilniejsze sprawy, aby wspomóc każdego, kto znalazł się w potrzebie. Żył dla ludzi, cieszył się ich radościami i sukcesami, przeżywał ich nieszczęścia i kłębki. Umiał być doradcą w najtrudniejszych chwilach, nikogo nie opuszczał, zwłaszcza tych, których dotknęła osobista tragedia. Do końca spełniał najbardziej godną człowieka misję: niesienia innym bez-

interesownej pomocy w potrzebie. Takim pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Tak bardzo żyjąc życiem innych, zdobył również najwyższe uznanie w pracy zawodowej i społecznej, zwłaszcza w działalności muzealno-konserwatorskiej. Był współtwórcą programu naukowego wielu muzeów skansenowskich oraz twórcą metod ich konserwacji. Brał udział w typowaniu większości obiektów, które znalazły się w skansenach. Opracował metody konserwacji dla licznych obiektów chronionych *in situ* oraz sprecyzował kompleksowe wnioski dla najbardziej wartościowych zespołów wiejskich i małomiasteczkowych.

Wykonał ponad 2 200 ekspertyz techniczno-konserwatorskich dotyczących stanu zachowania obiektów, ich wartości zabytkowych oraz najbardziej optymalnych metod konserwacji.

Dotyczyły one między innymi najcenniejszych obiektów zabytkowych Zamościa, Lublina, Krakowa oraz fragmentów drewnianych zachowanych w muzeach martyrologicznych w Oświęcimiu, Majdanku, Sztutowie.

Wykonywał społecznie wiele ekspertyz dla potrzeb PTTK, instytucji świeckich i kościelnych. Głównym tematem zainteresowań badawczych dr Michała Czajnika było opracowanie skutecznych metod kon-

serwacji zabytkowego drewna w muzeach skansenowskich i obiektach sakralnych. Dzięki jego pracom uratowano i zabezpieczono w ojczystym krajobrazie wiele ważnych przykładów dawnej architektury drewnianej. Zabytki widział zawsze jako element całej zabytkowej struktury przestrzennej. Był współtwórcą znanych za granicą polskich osiągnięć w dziedzinie konserwacji zabytków i produkcji preparatów chemicznych do konserwacji zabytkowego drewna.

Należał do grona najwybitniejszych specjalistów w Polsce, w zakresie konserwacji budownictwa drewnianego.

Był członkiem Rady Ochrony Dóbr Kultury przy Ministrze Kultury i Sztuki, wieloletnim aktywnym ekspertem Zespołu do spraw Parków Etnograficznych, przewodniczącym lub członkiem ośmiu Rad Muzealnych oraz Rady Naukowej przy Muzeum Narodowym Rolnictwa w Szreniawie i Komisji Naukowej do spraw Ochrony Drewna przy Instytucie Technologii Drewna Akademii Rolniczej w Poznaniu. Uczestniczył również w pracach kilku Wojewódzkich Rad Ochrony Dóbr Kultury. Reprezentował Polskę w Międzynarodowej Radzie Ochrony Zabytków ICOMOS i w Międzynarodowym Komitecie Architektury Dawnej. Przez wiele lat był wykładowcą SGGW – AR, Studium Podyplomowego Wydz. Architektury PW, a ostatnio Katedry Etnografii Uniwersytetu Warszawskiego.

Brał aktywny udział w konferencjach naukowych w kraju i za granicą, wygłaszając często referaty prezentujące jego własne, a także polskie osiągnięcia w tej dziedzinie.

Był jednym z najbardziej lubianych wykładowców na szkoleniach społecznych opiekunów zabytków i pracowników muzeów.

Opublikował ponad 60 prac naukowych i popularnonaukowych. O ich wysokim poziomie świadczą liczne nagrody i wyróżnienia: Prezydium Rady Ministrów w 1952 r., Ministra Gospodarki Komunalnej w 1968 r., Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki w 1973 r. Ministra Kultury i Sztuki w 1980 r. Pełne poświęcenia życie i aktywność zawodowa przyniosły Mu liczne medale i odznaczenia. Za walkę w szeregach AK otrzymał Krzyż Partyzancki, Medal Zwycięstwa i Wolności, Odznakę Grunwaldzką. Za działalność społeczną uhonorowany został licznymi odznakami regionalnymi. Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki i kultury przyznano Mu Złotą Odznakę „Za opiekę nad zabytkami”, Odznakę Zasłużony

Działacz Kultury, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Całe swoje życie poświęcił sprawom ochrony dziedzictwa kulturowego oraz szerzeniu idei społecznej opieki nad zabytkami.

Straciliśmy najlepszego doradcę, wiernego przyjaciela, wspaniałego człowieka bez reszty oddanego innym.

Oprac. Franciszek Midura